

Filosofiske citater, som man kan leve sit liv efter

DORTE WASHUUS OG BENJAMIN KRASNIK

7. september 2013 01:01

Platon og Aristoteles som Rafael så dem i sin kendte fresko "Skolen i Athen", der hænger i Vatikanpaladset.

Foto: Arkivfoto

Kulturfestivalen Golden Days sætter i disse dage filosofien i højsædet og undersøger under temaet Philosophy Now filosofiens stilling i dag. Vi har ladet os inspirere og beder her 9 danske filosoffer dele deres yndlingscitater med læserne og forklare, hvorfor Platon, Kant, Nietzsche med flere er relevante i dag

"Jeg har faktisk allerede længe skullet være et andet sted."

Platon, ca. 400 f.Kr.

Kjeld Holm, idéhistoriker og biskop

For mig handler det om, at tanken aldrig kan stoppes, og at samtalen er uendelig. Det står i modsætning til enhver form for lukkethed og viser, at man er naiv og doktrinær, hvis man tror, at det, man selv har fundet ud af, eller som andre har fundet ud af, ændrer verden.

Den filosofiske refleksion er hvileløs og stopper aldrig. Personligt bruger jeg den viden til at slå mod enhver form for fundamentalisme og skråsikkerhed. Jeg holder mig selv fast på, at jeg hele tiden er på vej, og at den vandring først slutter, når jeg dør, ikke et sekund før.

LÆS OGSÅ: Filosofi er blevet mindre verdensfjernt

Den filosofi, der ikke lindrer nogen lidelse, er falsk

Epikur, omkring 300 f.Kr.

Ole Fogh Kirkeby, filosof og professor ved Copenhagen Business School:

Det handler jo om, at filosofiens funktion er at være praktisk. At den skal bruges af den enkelte i sit eget liv og til at hjælpe andre med at anvende tanken i deres eget liv. Man kan i samme anledning se på Platons sidste dialog om statsmanden, at en leder skal kunne tre ting: være hyrde for sin nation, vise omsorg for den enkelte og dyrke og opfordre til terapi, altså selv til selvhjælp. Ethvert menneske er i krig med sig selv, som Platon også sagde, og den krig skal vindes først. Det handler om at kunne beherske sider af sig selv, som gavner både en selv og herefter fælleskabet. Epikurs tankegang er meget altruistisk og ekstremt relevant i dag i en tid, hvor vi indimellem har nogle egoistiske bølger i samfundet. Det er svært at give en klar diagnose over det moderne samfund og sige for eksempel, at ungdommen er egoistisk, hvilket jeg ikke mener. Men der er ingen tvivl om, at vi er ved at afvikle velfærdssamfundet. Og hvis vi ikke respekterer os selv, kan vi ikke hjælpe andre, og for at respektere sig selv må man være et ordentligt menneske.

Thi menneskene er dog altid bedre end deres kultur

Theodor w. Adorno, 1951

Anders Fogh Jensen, filosof og ekstern lektor på Copenhagen Business School:

I en kultur, hvor mennesker må tage det på sig at være småplaprende virksomheder for at klare sig, kan de undertiden virke som en blanding af dumme og selviske. Her hjælper det mig at tænke på min trosbekendelse: at menneskene altid er bedre end deres kultur. For i ethvert menneske kan man se, når man først kommer det nært, at det hverken er så dumt eller ødelagt som den kapitalistiske og tilsyneladende apolitiske økonomisme, der langsomt optrævler sociale bånd og omdanner dem til handel, lader det fremstå. Her er det, at den tyske filosof Theodor Adorno med sin sætning udtalt i en kritik af maskuliniteten anno 1951, minder mig om, hvad jeg kan se, fordi jeg tror på det: at man i ethvert dumplaprende ansigt kan få øje på en menneskelighed, der på trods af den lange afstand til egne erfaringer, som tidens floskler driver dette menneske ud i, vil sig selv og sine medmennesker mere end dets ureflekterede konformitet med den nihilistiske virksomhedslogik lader forstå.

Det ubevidste er struktureret som et sprog

Jacques Lacan, 1966

Kirsten Hyldgaard, filosof og lektor ved Aarhus Universitet:

Sætningen revolutionerede ikke blot måden, hvorpå det var muligt at forstå Freuds teori og kliniske praksis, men cementerede psykoanalysens status som en af den moderne filosofis forudsætninger. Mennesket var nu ikke længere bevidsthedens og rationalitetens subjekt, men det ubevidstes, drifternes og begærets subjekt. Det ubevidste er hverken et biologisk instinkt eller arketypisk betydningsindhold, men er noget, der kan høres i talen, det er den Andens tale, dén Anden, som Lacanianere skriver med stort for at pege på, at der er en logik i de tilsyneladende meningsløse manifestationer i talen; de er netop strukturerede. Sætningen er fortsat vigtig, fordi den kan minde os om, hvor vigtigt det er at bevare muligheden for at kunne henvende sig et sted den psykoanalytiske klinik hvor idealet

ikke er effektivitet, og formålet ikke er helbredelse, sundhed, tilpasningsdygtighed og omstillingsparathed. Men et sted, hvor man snarere kan tale uden formål om sin lidelse og muligvis derved få lettet den byrde, som det at være kulturmenneske nødvendigvis må være.

Fornuften er og bør være følelsernes slave

David Hume, 1739-1740

Eva Agnete Selsing, filosof og blogger:

Citatet er en beskrivelse af, hvad der motiverer os til at handle. Pointen er, at vi mennesker først og fremmest er følelsesvæsener, på godt og ondt. Det blev sagt i en tid, hvor den radikale oplysning i Kontinentaleuropa kammede over i en revolutionær rationalisme, der ikke baserede sig på det faktiske menneske, men på ideologisk udtænkte forestillinger. Hume fulgte sine ligesindede i den angelsaksiske oplysning og betonedede den moralske følelse som grundlaget for en social etik et tankespor, der var meget mere human og realistisk end sin, særligt franske, aprioriske pendant. Det er også en vigtig erkendelse i dag, hvor dyrkelsen af den formelle fornuft skaber et billede af mennesket, som de færreste kan leve op til. Der ligger en foragt for det menneskelige i opfattelsen af os som blot og bart rationelle agenter og jeg synes, at Hume og hans åndsfæller i kontrast hertil repræsenterer en reel humanisme, som er god at huske på i en tid, der hellere dyrker det abstrakte og fortænkte end det givne.

Naturens bog er skrevet i matematikkens sprog

Galileo Galilei, 1623

Kristoffer Lindhardt Weiss, filosof og arkitekturekspert:

Mange konflikter mellem religion og naturvidenskaben blev grundlagt for længe siden af blandt andre Galilei. Dengang ændrede hans citat måske ikke det store, da man jo mente, at Gud skabte det matematiske sprog, og at naturens rationalitet og lovmæssighed var et fantastisk skaberværk. Men

samtidig skubbede han en lille kile ind i måden, man anså verden på, som måtte kollidere med den gængse opfattelse på et tidspunkt og lagde grundlaget for manges verdenssyn i dag. Dengang skelnede man mindre mellem filosofi og naturvidenskab, og jeg synes, at filosofi i dag for ofte bliver gjort til et terapeutisk projekt om at forstå tilværelsen. I dag er vi ikke vant til den slags store landvindinger intellektuelt og åndeligt. Galileis opdagelser er måske for os naturvidenskabelige erkendelser, men dengang var det en radikal opfattelse af, hvad der er rigtigt og forkert, og af menneskets plads i naturen. Sapere aude vov at vide!

Immanuel Kant, 1784

Vincent F. Hendricks, filosof og professor på Københavns Universitet:

Sætningen, der går tilbage til romersk tid, blev udødeliggjort med oplysningstænkeren Immanuel Kant, der mente, at man måtte erhverve sig ny viden for alt i verden og på den måde få bedre udgangspunkt for at træffe kvalificerede beslutninger. I dag er vendingen relevant, fordi den moderne informationsteknologi muliggør erhvervelsen af mere og mere information men uden at det nødvendigvis gør folk mere oplyste. Tværtimod kan informationsmængden blive en byrde og i stedet føre til mere uvidenhed og et videnstab både individuelt og kollektivt. Vi må i dag filtrere informationsstrømmen for at kunne kvalificere grundlaget for vores beslutninger og det kræver viden. Og viden er ikke et demokratisk anliggende, som wiki-information (wikipedia, red.) er det, viden er et regimente. Hvis Kant så, at forøget informationstilgængelighed betyder mere tid på Facebook og lignende, ville han drømme sig tilbage til den mørke middelalder, han ellers havde sat sig for at forlade.

Oplysning er menneskets udgang af dets selvforskyldte umyndighed

Immanuel Kant, 1783

Arno Victor Nielsen, filosof og foredragsholder:

I denne korte sætning genlyder frihedshistoriens urfortælling om

israelitternes udvandring fra Egypten, men samtidig er mennesket blevet sin egen skaber, sin egen far. Dets slaveri var selvforskyldt.

Oplysningsfilosoffen kunne kun smide Gud på porten ved at guddommeliggøre sig selv. Fra nu af skal vi løfte os selv op ved hårene. I disse tider med fundamentalisme, nyreligiøsitet og stakåndede massemedier har vi brug for oplysningsfilosofien. I tider hvor alt, sygdom, arbejdsløshed og mismod eksempelvis, bliver gjort selvforskyldt, og vi er ved at segne under ansvarets byrder, skal vi frigøre os fra oplysningens selvforgudelse og erkende, at vi trods alt kun er mennesker. Kant var simpelthen for barnlig.

Frygten er moralismens moder.

Friedrich Nietzsche, 1887

Asker Hedegaard Boye, idéhistoriker og sportsjournalist:

Den herligt uhyrlige tysker minder os om, at mennesket ikke bør krybe sammen i fosterstilling under sofabordet. Rank ryggen og se mulighederne. Jeg tænker ofte på denne sætning, når jeg ser de største fodboldspillere, der er drevet af et mod og en tro på egen styrke. Det er en god læresætning at gentage for sig selv i disse frygtsomme tider, og her kan vi helt sikkert lære noget af fodboldspilleren eller tyrefægteren. I mit arbejde beskæftiger jeg mig med topsportsmænd og -kvinder, der kun er nået dertil, hvor de er, fordi de har haft modet til tilsidesætte ét for at opnå noget andet. Det kan man sagtens lære noget af.

Telefon: 33 48 05 00 | Abonnement: 33 48 05 05 |
Annoncer: 33 48 05 00 | Læs mere om [ophavsret](#) og
[persondatapolitik](#) | © 2016 Kristeligt Dagblad,
Vimmelskaftet 47, 1161 København K

